

Bæredygtig beskæftigelse og grøn produktivitet

Den vestlige verdens økonomiske model er i krise. Samtidig med at regeringer og økonomer i USA, Europa og Japan undrer sig over, hvor væksten bliver af, oplever vi stigende råvarepriser og advarsler fra FN's Klimapanel om, at verdens energiforbrug er på kollisionskurs med klimaet.

Den herskende politik med ensidig jagt på økonomisk vækst er fuldstændig ude af trit med klodens naturgrundlag.

Også herhjemme forfølger både regeringen og højrefløjen drømmen om, at væksten vender tilbage til niveauet før finanskrisen. Det har konkret resulteret i sænket selskabsskat og lavere afgifter, der gør det billigere for virksomheder at forurene og forbruge materialer.

Logikken bag disse tiltag er, når selskaberne tjener flere penge, så vil de også investere mere, hvilket vil skabe job og bringe væksten tilbage. Problemet for vækstoptimisterne er bare, at virksomhederne sparer op som aldrig før, til trods for at de største eksportvirksomheder tjener styrtende. Og til trods for at de seneste år har været præget af fortsat lave renter og praktisk taget lønstilstand.

Regeringens politik virker ikke. Den har desværre også en alvorlig social slagside, hvor der er blevet skåret i velfærden, og vilkårene er blevet forringet for bl.a. syge, fleksjobbere, kontanthjælpsmodtagere, studerende, mens der er brugt milliarder på at sænke topskatten til gavn for dem med de største indkomster.

Regeringens aktuelle overvejelser om at sænke afgifter bygger på den samme forhåbning om, at der kommer gang i væksten igen. Hvilket altså betyder vækst som på niveauet før finanskrisen. Virksomhedernes lave investeringsniveau skyldes dog i høj grad, at den indenlandske efterspørgsel fortsat er lav. Kommunerne og regionerne bliver holdt i et så stramt greb af regeringen, at det koster beskæftigelse. Og spørger man forbrugerne - befolkningen - så har et flertal ikke tænkt sig at hæve forbruget til højderne under ejendomsboblen.

Det er hverken ønskeligt eller muligt umiddelbart at vende tilbage til nullernes forbrugsræs, som store dele af befolkningen optog stadig mere gæld for at deltage i. Samtidig står vi som samfund over for en gigantisk udfordring med at ruste vores samfund til ressource- og klimakrisen, som vil præge udviklingen de næste mange årtier. Derfor er det brug for et andet politisk svar, som kombinerer behovet for grøn omstilling med beskæftigelse og social retfærdighed.

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

Det vil Enhedslisten

Enhedslisten har to ambitiøse mål. For det første vil vi sikre social retfærdighed ved at skabe job til alle. For det andet vil vi omstille vores samfund, så det bliver miljømæssigt bæredygtigt.

Det er en enorm udfordring at sikre, at den nødvendige grønne omstilling også bliver socialt retfærdig. Den opgave kan selvsagt ikke løses med ét greb. I det følgende præsenteres derimod en række konkrete forslag til at skabe bæredygtig beskæftigelse og øget energi- og ressourceeffektivitet ved hjælp af grønne investeringer. Tilsammen udstikker de en anderledes bæredygtig retning for samfundets udvikling end regeringens ønske om økonomisk vækst gennem lavere afgifter og Produktivitetskommissionens forslag om deregulering.

I overskrifter foreslår Enhedslisten tiltag, der falder inden for tre kategorier. 1) En styrket grøn indsats både i den offentlige og private sektor med investeringer i energiforbedringer, grøn teknologi og grønne iværksættere. 2) Kommunerne skal sættes fri fra sanktioner og restriktioner til at investere i grønne projekter og til at udnytte opbygget viden og kompetencer til bl.a. at stifte og udvikle selskaber. Kommunale selskaber har tidligere skabt tusindvis af arbejdspladser. 3) En bedre uddannelse af arbejdsstyrken gennem investeringer i erhvervsuddannelserne, styrket efter- og videreuddannelse og uddannelsesorlov med jobrotation.

Hvor regeringen og højrefløjen advokerer for generelt lavere afgifter og dermed blind vækst, vil Enhedslisten målrette investeringerne til bæredygtige tiltag som energieffektivisering, automatisering og bedre uddannelse.

Hvor Produktivitetskommissionen vil fjerne sociale klausuler om f.eks. at sikre lærepladser, vil Enhedslisten stille krav om socialt ansvar, når der er offentlige kroner med.

Hvor Økonomi- og indenrigsministeriet holder kommunerne i et stramt greb af sanktioner og restriktioner, vil Enhedslisten sætte kommunerne fri til at lave grønne og rentable investeringer og ret til at danne selskaber.

Udover at investeringer i f.eks. energibesparelser i sig selv vil være med til at øge produktiviteten, så skaber de direkte arbejdspladser. Det er der et enormt behov for i en situation, hvor ledigheden stadig er relativt høj efter finanskrisen. Ydermere medvirker de til at gøre produktionen grønnere. Den slags bæredygtig beskæftigelse vil Enhedslisten arbejde for at skabe.

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

Konkret foreslår Enhedslisten:

- At oprette en statsligt garanteret Grøn Investeringsfond med indskud fra f.eks. pensionskasser til investeringer i energibesparelser, vedvarende energi og større ressourceeffektivitet.
- At styrke de statslige programmer for investeringer i grøn teknologi og støtten til grønne iværksættere.
- At sætte kommunerne fri til at oprette produktionsselskaber.
- At tillade kommunerne at investere i grønne projekter og vedvarende energi.
- At styrke erhvervsuddannelserne med investeringer i nyt udstyr og en praktikpladsgaranti.
- At styrke efter- og videreuddannelsen ved bl.a. bedre adgang til uddannelsesorlov med jobrotation og uddannelse på deltid.

I alt foreslår Enhedslisten investeringer og initiativer for 8 milliarder kr. frem til 2020. Det vil direkte skabe mindst 10.000 job og samtidig styrke vilkårene for produktionsvirksomhed i Danmark på et bæredygtigt og socialt ansvarligt grundlag.

Finansieringen findes ved en statslig lånegaranti på 5 milliarder kr. til en Grøn Investeringsfond og ved lukning af skattehuller og annullering af skatterabatter for over 600 millioner kr. om året.

Tiltag	Udgift	Indtægt	Beskæftigelse
Grøn Investeringsfond*	5.200		5.000
Grøn Omstillingsfond	20		
Grønne erhvervsprogrammer	30		
Grønne iværksættere	40		
Statsligt innovationscenter	10		
Nyt udstyr til erhvervsskoler	150		100
Højere refusion for efteruddannelse	120		
Styrket AMU	75		
Uddannelsesorlov med jobrotation			5.000
Beskatning af fonde		590	
Moms på magasiner		55	500

I mio. kr. årligt medmindre andet er angivet

* 200 mio. kr. i et engangskapitalindskud samt en lånegaranti på 5 mia. kr.

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

1. Grønne tiltag

Formålet er at fremme den grønne omstilling af samfundet og samtidig skabe arbejdspladser gennem en vifte af investeringer.

Grøn investeringsfond

Enhedslisten foreslår oprettelsen af en Grøn Investeringsfond, der har til formål at finansiere investeringer, som fremmer den grønne omstilling af samfundet. Det vil skabe arbejdspladser i en situation, hvor de øvrige investeringer er på et lavt niveau. Samtidig vil omstillingen mindske ressourceforbruget.

Fonden skal investere i energibesparelser i virksomheders produktionsapparat og bygningsmasse, i vedvarende energianlæg og i større ressourceeffektivitet i virksomheder, som f.eks. bedre udnyttelse af vand, kemikalier og materialer samt bedre affaldshåndtering.

Lån kan ydes til virksomheder, statens selskaber, almene boligorganisationer samt en række selvejende institutioner.

Fonden skal investere i rentable projekter, hvorfor dens økonomi vil hvile i sig selv. Der er behov for et statsligt kapitalindskud på 200 millioner kr. til at etablere en egenkapital i fonden. Derudover skal fonden finansiere sig med lån med sikkerhed i en statsgaranti på op til 5 milliarder kr., hvilket gør det muligt at få billige indskud fra f.eks. pensionskasser. Det vil gøre fonden i stand til at yde billige og langsigtede lån til grønne investeringer uden at belaste den offentlige saldo udover kapitalindskuddet eller i øvrigt komme i konflikt med budgetlovens udgiftslofter.

Grøn teknologi

Grøn teknologi og omstilling handler dels om at optimere ressourcekredsløbet for at reducere ressourceforbruget markant, dels udvikle fremtidens grønne produkter og dermed danske arbejdspladser.

I finansloven for 2013 blev der iværksat en række erhvervsrettede initiativer for at reducere ressourceforbruget, herunder en Grøn Omstillingsfond og en tilsvarende lånefond. Fokus er på produktinnovation og forretningsudvikling efter vugge-til-vugge-princippet med f.eks. produkter, der re-designes til fuld genanvendelse i nye produkter, og nye forretningsmodeller, hvor ressourcerne returneres til producenten samt substitution til bæredygtige materialer. Der afsættes årligt yderligere 20 millioner kr. til omstillingsfonden.

Fremtidens industriarbejdspladser skal understøttes gennem grønne erhvervsprogrammer, hvor der ydes tilskud til spirende grønne områder for at opdyrke nye erhvervspotentialer. Der er store potentialer inden for eksempelvis energiområdet, hvor der er mange nye teknologier. Men også inden for traditionelle industrier som f.eks. svineproduktion, der i øjeblikket er ved at komme til kort pga. lønkonkurrence, er der et potentiale i omstilling til økologi og

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

høj kvalitetsprodukter. Der afsættes årligt yderligere 30 millioner kr. til grønne erhvervsprogrammer.

Der er endvidere behov for at kortlægge, hvorledes konkurrencemæssige barrierer for grøn omstilling kan fjernes.

Der skal åbnes for, at andelsejede energiselskaber og kommuner lettere kan investere i vedvarende energi, hvilket straks vil skabe arbejdspladser i landet. I dag blokerer en række love og regler, hvilket betyder, at andelsejede energiselskaber ikke investerer, men sætter formuen i aktier og obligationer. Samtidig må kommuner ikke anvende overskud fra et kommunalt energiselskab til investeringer i nye energianlæg og energibesparelser uden at blive økonomisk straffet.

Grønne iværksættere

Innovation nedefra for 20-30 år siden er årsag til, at Danmark i dag er erhvervmæssig frontløber på energi- og økologiområdet. Fremtidens job afhænger fortsat af, at der er politisk vilje til at sætte skub i innovation nedefra.

Med finansloven for 2013 fik Enhedslisten igangsat såvel Danmarks første grønne iværksætterhus på Risø/DTU samt Ildsjælepuljen, der støtter lokalt forankrede samarbejdsprojekter om grøn omstilling. I samme ånd foreslår Enhedslisten etableringen af grønne omstillingscentre, som kan styrke de folkelige kræfter, der på lokalt plan arbejder med grøn omstilling i praksis i boligkvarterer m.m. som supplement til Ildsjælepuljen. Disse tiltag har alle jobskabelse som et formål. Der afsættes årligt 40 millioner kr. til etablering af flere grønne iværksætterhuse og midler til Ildsjælepuljen og omstillingscentre.

Det etableres et statsligt innovationscenter, hvor offentligt ansatte forskere kan henvende sig og enten få sparring til selv at arbejde videre med deres ideer med henblik på kommercialisering, eller kan indlevere deres idé til statslig videreudnyttelse. Der afsættes årligt 10 millioner kr.

2. Kommunal frihed

Enhedslisten foreslår, at fjerne en række af de restriktioner, der hæmmer kommunernes investeringer og muligheder for at udvikle selskaber og sælge ydelser ud af kommunen. Kommunerne har tidligere stiftet en række store og små selskaber og skabt mange tusinde job.

Sæt kommunerne fri

De danske kommuner oparbejder en vigtig viden gennem varetagelsen af opgaver inden for en lang række områder som eksempelvis forsyning, ældrepleje, børnepasning, handicap, renovation og rengøring. Den kommunale viden har et stort potentiale til at kunne videreudvikles til nye produkter til gavn for samfundet. Ikke blot inden for velfærdsteknologi, men også inden for klimasikring, energiforsyning, vejvedligehold m.v.

Kommunernes har i dag kun begrænsede muligheder for at udvikle denne viden og omsætte den til nye produkter. Det skyldes ikke mindst en række lovændringer under den tidligere regering, der har bremset innovationsmulighederne hos kommunerne.¹

Enhedslisten foreslår at ophæve privatiseringstvungen, når kommunerne skal lave selskaber, som kan videreudvikle kommunal viden til ny produktion:

- Kommunerne skal have lov at deltage i selskaber, som videreudvikler kommunal viden, uden krav om privat indskudskapital.
- De kommunale selskaber skal have lov at sælge til private i højere grad end i dag.
- Tvangssalg skal ophæves, så kommuner og regioner ikke længere skal tvinges til at sælge succesvirksomheder, hvis deres omsætning kommer fra salg til private.

Alle tre forslag vil sikre langt bedre rammer for udvikling af nye viden og ny produktion. Dermed fremmer de både innovation og skabelsen af nye arbejdspladser.

Samtidig foreslår Enhedslisten, at kommuner skal kunne løse opgaver for andre offentlige myndigheder, uden at det skal tvinges i selskabsform, ligesom opgaver, der tidligere har været løst af private, skal kunne gå tilbage til kommunal varetagelse. Begge forslag vil øge produktiviteten i den kommune, der udfører opgaver for andre offentlige myndigheder.

Kommunale investeringer i vedvarende energi og grøn omstilling

Enhedslisten foreslår, at der udarbejdes programmer for kommunale investeringer, som kan fremme den grønne omstilling mod lavere energiforbrug og CO₂-udledning, bedre udnyttelse af ressourcer og opbygning af et samfund, som kan være til grøn inspiration for omverdenen med de eksportmuligheder, dette giver.

¹ Lov nr. 548 af 2006 med senere ændringer om kommuners udførelse af opgaver for andre offentlige myndigheder og kommuners og regioners deltagelse i selskaber.

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

Kommunernes låneadgang til rentable energirenoveringer og lokal grøn omstilling i form af vindmølle- og solcelleanlæg skal suppleres med statslig rådgivning om muligheder og perspektiver. Ligeledes skal låneadgangen udbredes til andre investeringer, der kan bidrage til den grønne omstilling, f.eks. letbaner, BRT (Bus Rapid Transit) og lignende i alle større byer.²

² I dag er der ikke automatisk adgang til låneoptag til investeringer i trafik for kommunerne, jf. Økonomi- og Indenrigsministeriet: "Vejledning om kommunernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.". Online: <http://oim.dk/media/135789/kommunernes-laanevejl-9097.pdf>

3. Stærkere uddannelse

I Danmark hverken kan eller skal vi konkurrere på lave lønninger eller dårligt arbejdsmiljø. Vi skal konkurrere på at være de dygtigste. Et stærkt arbejdsmarked med en høj produktivitet er afhængigt af en veluddannet arbejdskraft, og det kræver stærke erhvervsuddannelser og bedre muligheder for efteruddannelse og videreuddannelse.

Nyt udstyr på erhvervsuddannelser

Det nytter ikke noget, at maskinerne på de tekniske skoler er så forældede, at de unge nærmest skal på kursus med det samme, de har fået job. Vi har brug for en veluddannet arbejdskraft, hvor nyuddannede faglærte kan gå i gang med arbejdet med samme og har erfaring med tidssvarende maskiner og udstyr.

Derfor forslår Enhedslisten, at der afsættes en pulje på 150 millioner kr. årligt til nye maskiner og udstyr på de tekniske skoler.

Flere praktikpladser

Hvis Danmark skal være et stærkt produktionsland, så kræver det, at flere unge gennemfører en erhvervsuddannelse, og at de undervejs forberedes på at træde ind på arbejdsmarkedet. Her er det afgørende for eleverne, at de får en praktikplads i en virksomhed.

Lige nu mangler næsten 11.000 elever en praktikplads. Det retter den nye reform af erhvervsuddannelserne ikke op på. Enhedslisten foreslår derfor følgende indsats for at øge antallet af praktikpladser.

- Alle virksomheder, der har kapaciteten til det, skal tage lærlinge. Jo større virksomheden er, des flere lærlinge skal den tage. I dag betaler arbejdsgiverne til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB) og modtager refusion fra puljen, hvis de tager lærlinge. Enhedslisten foreslår, at det vendes på hovedet, så de virksomheder, der ikke løfter deres ansvar ved at tage lærlinge, skal betale et højere bidrag, så det bliver billigere for de virksomheder, der rent faktisk tager lærlinge.
- Virkningen af det følg-eller-forklar-princip, Enhedslisten aftalte med regeringen i finansloven for 2013, er for ringe. Vi foreslår derfor at indføre reelle sociale klausuler, der sikrer, at statslige ordregivere forpligter virksomheder på at oprette praktikpladser.

Bedre efter- og videreuddannelse

Hvis det danske arbejdsmarked skal blive ved med at udvikle sig, kræver det, at vi har et godt efteruddannelsessystem. Samtidig skal systemet være fleksibelt, så de ansatte hele tiden har mulighed for at opkvalificere sig, blive dygtigere og blive klar til nye arbejdsopgaver.

AMU-centrene, der varetager den faglige efteruddannelsesindsats, har dårlige økonomiske kår. Med VK-regeringens genopretningspakke blev den refusionsats, som kursister modtager under efteruddannelse, VEU-godtgørelsen, sat ned fra svarende til 100 pct. af dagpengesatsen

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

til 80 pct. af dagpengesatsen, og det har medført et fald i antallet af kursister. Samtidig betød genopretningspakken, at AMU-centrene langsomt har fået færre og færre midler at lave uddannelse for.

Regeringen har i vækstplanen fra 2013 afsat 1 mia. kr. til VEU-området i perioden 2014 – 2017. Men det er endnu uvist, hvordan og hvornår regeringen vil udmønte midlerne - og jo længere tid der går, des sværere bliver det for AMU-centrene at opretholde udbuddet af efteruddannelser og kvaliteten heri, derfor må der handles nu.

Enhedslisten foreslår:

- At refusionssatsen for efteruddannelse igen sættes op, så den svarer til 100 pct. af dagpengesatsen, så folk rent faktisk har råd til at efteruddanne sig. Det vil medføre yderligere udgifter for arbejdsgiverne gennem Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag på 175 mio. kr., mens det vil være udgiftsneutralt for staten. En forhøjelse af satsen forventes dog at medføre en stigning i aktiviteten, hvorfor der vil være yderligere driftsomkostninger for staten. En forøget aktivitet på 15 % vil koste staten 120 mio. kr. og AUB 190 mio. kr. Ved udgangen af 2013 havde AUB op mod 1,4 mia. kr. i uforbrugte midler, der er øremærkede til netop VEU-godtgørelse. I alt vil forslaget medføre udgifter for 120 mio. kr. for staten og 375 mio. for AUB.
- Taksterne på AMU-området er over årene blevet lavere på grund af forskellige besparelser. Der er således færre penge at lave arbejdsmarkedsuddannelser for. På finansloven 2013 blev Enhedslisten og regeringen enige om en midlertidig takstforhøjelse på AMU-området, svarende til 12 mio. kr. i 2013 - en forhøjelse der udløb med udgangen af 2013. Enhedslisten vil rette op på denne udvikling og lave en revision af systemet. Det vil koste 75 millioner kr. årligt i en midlertidig periode, til taksterne er endeligt justeret.

Uddannelsesorlov med jobrotation

Enhedslisten ønsker at genindføre 1990'ernes uddannelsesorlov. Den gav personer i arbejde mulighed for at tage uddannelse på dagpengesats, mens en ledig vikarierede. Denne type jobrotation giver en tredobbelt gevinst: Den ansatte på orlov får nye kompetencer, den ledige får foden inden for på arbejdsmarkedet og arbejdsgiveren får en styrket medarbejder tilbage efter endt orlov.

Ordnningen tænkes især målrettet til langtidsledige, som er i fare for at ryge helt ud af arbejdsmarkedet, og til nyuddannede, som risikerer aldrig at få foden indenfor. Blandt de, der er i arbejde, er målgruppen medarbejdere, der er dagpengeberettigede og med en vis anciennitet.

Ordnningen er stort set udgiftsneutral fordi den, der går på uddannelse og den, der kommer ind i vikariatet, så at sige bytter indkomst. Der vil være visse omkostninger til uddannelse. Til gengæld sparer staten udgifter til aktivering. Ordningen havde i sin tid stor beskæftigelseseffekt og alene i 1994 medførte den, at beskæftigelsen blev øget med næsten 9.000 personer. Vi anslår, at uddannelsesorlov kan give 5.000 job.

UDSPIL

Enhedslistens Folketingssekretariat

MF: Stine Brix og Frank Aaen

Kontakt:

M/ simon.nyborg@ft.dk

T/ 33 37 50 74

14. april 2014

Finansiering

I alt vil forslagene til finansiering indbringe op til 600 millioner kr. årligt.

Beskatning af fonde – 590 millioner kr.

Fondsejerskab er udbredt i dansk erhvervsliv, men landets mange fonde er reelt underbeskattede og nyder godt af en række lempelige regler. Enhedslisten foreslår derfor, at fonde beskattes af alle udbytter og avancer fra selskaber, som overvejende ejes af fondene, samt at transparensreglen ophæves, hvilket vil øge beskatningen af aktieselskaber, der er ejet af fonde. Endelig foreslår Enhedslisten at begrænse fradraget for uddelinger og hensættelser. Alle tre forslag har tidligere være vurderet af Skattekommissionen og vil samlet øge råderummet med knap 600 millioner kr. årligt.

Moms på magasiner trykt uden for EU – 55 millioner kr.

Der er tale om et regulært momshul, hvor magasiner trykt uden for EU har bedre vilkår end magasiner trykt i Danmark og EU. Det fører til udflgning af arbejdspladser fra Danmark til f.eks. Norge og Schweiz, og samtidig går staten glip af en indtægt. Enhedslisten foreslår derfor at indføre moms på magasiner trykt i tredjelande. Det vil årligt indbringe 50-60 millioner kr.